

OBSAH

POLITICKÝ KONTEXT PROBLEMATIKY INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	13
Čeho se týkají novelizace vyhlášky 27/2016 Sb.?	16
Čím argumentují odpůrci inkluze?	17
Kdo podporuje na české politické scéně inkluzi a proč?	20
Kde lze získávat informace o inkluzi v jiných zemích?	22
Je inkluzivní vzdělání závazek vůči EU?	22
Jak je legislativně zakotveno inkluzivního vzdělávání v ČR?	25
OBECNÉ OTÁZKY DIDAKTIKY	27
Jak vnímáte pozici obecné didaktiky v pregraduální přípravě učitelů? Nebylo by vhodnější spíše posílit oborové didaktiky?	27
Mohl byste vysvětlit, co je to tzv. psychodidaktika? Jak se odlišuje od „klasické“ (obecné) didaktiky a jaká je její podstata a úloha?	27
Ve vaší předchozí odpovědi zazněly dva termíny: „konstruktivistický přístup ve vzdělávání“ a „prekoncept“. Zejména v prvním případě vím, že se jedná o poměrně často frekventovaný pojem. Mohl byste oba termíny přiblížit?	28
Zúčastnil jsem se jednoho DVPP, v němž přednášející hovořil o bloomově taxonomii a v této souvislosti také o tom, že by učitelé měli u žáků podporovat aktivity na vyšší myšlenkové operace. Mohl byste tuto záležitost přiblížit na konkrétních příkladech?	29
V současné době se hovoří o revizi RVP i ve vztahu k jeho předimenzovanosti. Mohl byste se k tomu vyjádřit?	33
Mohl byste vysvětlit, jaký je rozdíl mezi očekávanými výstupy, které jsou uvedené v RVP, a výchovně vzdělávacími cíli? Není to stejné?	34
Často slyším, že náš (československý) vzdělávací systém byl před rokem 1989 lepší, než tomu je nyní. Existují o tom nějaké důkazy?	35
Poměrně často slyším, že by hodnocení žáků nemělo vycházet ze srovnávání mezi sebou, ale na základě toho, jak na tom byl žák např. v září a jak na tom je v prosinci. Zajímalo by mě, jak si takové hodnocení v praxi konkrétně představit.	37
Mohl byste říci základní zásady pro tvorbu správného testu? Na co si má dát vyučující pozor, jaké jsou nejčastější chyby při tvorbě testů a metodicky je rozebrat, jak mají vypadat jednotlivé položky v testu?	38
V příspěvku v učitelských novinách od psychologa Václava Mertina jsem se dočetla, že učitelé by ve své práci měli podporovat metakognici. Mohl byste osvětlit, co to metakognice je, proč je tak důležitá a jak ji můžu případně u svých žáků podpořit?	49

Představujete se jako didaktik matematiky. Co si mám představit pod pojmem didaktika matematiky?	53
Hovoříte o specificích matematiky. Jak si je ale máme představit na konkrétním příkladu v rámci probíraného učiva?	54
Jaké jsou možné přístupy, které se dají při výuce matematiky využít?	55
Jaký je základní rozdíl mezi Hejného matematikou a klasickým přístupem k vyučování matematice?	57
Proč je takový tlak na využití technologií ve vyučování?	58
Jsou již sepsána nějaká skripta na „netradiční“ formy vyučování?	65
Často zmiňujete alternativními metody a organizačními formy ve vyučování. Můžete nastínit nějaké ukázky?	66
Jak může tedy vypadat vzorová výuka v hodině matematiky?	68
Jaké byste mi doporučil hry do výuky matematiky?	72

DIDAKTIKA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY 77

Jak pracovat s literárním textem ve škole?	77
Jedním z hlavních témat, která se opakovaně zmiňují v současných úvahách o výuce českého jazyka a literatury, je práce s textem. Jak je to v současné literární výchově?	77
Rozumím, ale chci oponovat. Součástí RVP pro ZV je totiž charakteristika literární výchovy, která obsahuje následující formulaci: žák jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla. Nikde není vysvětleno, co autoři vzdělávacích programů mysleli vyjádřením „interpretuje“, nebo dokonce „vlastními slovy interpretuje“. Je to snad synonymum pro „jednoduchý popis struktury textu“?	78
To je zajímavé. Dokážete ale říct, jak konkrétně tuto ochotu pracovat s textem lze podporovat ve škole? Čeho si má žák všimnout, aby dokázal v textu hledat, nalézat a objevovat?	79
Proč právě Erbenova Kytice může sloužit jako vhodný příklad interpretace poezie ve škole?	79
Souhlasíme, Erben je skutečně jakousi stálicí v českých školách, v čítankách i v hodinách mnoha českých učitelů. Čím to je? Jde o nějakou zvláštní schopnost Erbenova díla, na kterou by se učitel mohl zaměřit, když si připravuje hodinu věnovanou interpretaci tohoto textu?	80
Tuto schopnost Erbenova díla tak můžeme vnímat jako důvod, proč se k němu obracejí i dnešní učitelé. Na co se mám tedy jako učitelka soustředit, když si chci připravit vyučovací hodinu zaměřenou na interpretaci Erbenovy poezie?	80

Tvrdíte, že přemýšlení o postupech obvyklých ve folklórní tvorbě může poskytovat příležitost k vysvětlení stálé atraktivity Erbenova díla. Dokážete uvést nějaké konkrétní texty, v nichž by bylo možné tyto rysy Erbenovy tvorby doložit?	81
Motivace k četbě poezie ve škole	83
Je pro mě celkem obtížné představit si, jak by měla taková interpretace textu probíhat ve škole. Jak by měl učitel začít s interpretací Erbenovy poezie?	83
Co konkrétně by měl takový učitel zdůraznit a na co by měl upozornit své žáky?	84
Formulace otázek, které jste uvedl, je tedy vhodným podnětem k zahájení interpretace poezie ve škole. Ke kterým čtenářským aktivitám tyto úkoly směřují?	85
Představuji si tuto vyučovací hodinu. Z toho, co jste uvedl, však vyplývá, že by měl učitel postupovat jen pomocí otázek a odpovědí. Stačí to i k motivaci žáků o poezii?	86
První čtení textu	88
Vraťme se zpět k Erbenově Kytici. Na co by se měl zaměřit učitel, když žáci čtou Erbenovu Kytici poprvé?	88
Lze tento systém otázek a odpovědí obohatit o nějaké další učební aktivity?	89
Všechno, co jste řekl o zahájení četby poezie, zkusím shrnout. Chce-li učitel vést žáky k tomu, aby našli cestu k interpretaci Erbenova díla, měl by dbát na to, aby tuto cestu hledali v kombinaci poslechu, čtení a recitace. Je to tak?	90
Představy o významech básně.	91
Dosud jste mluvil o zvukomalebnosti slov, která se v textech Kytice objevují. Jak ale postupovat, když chci žáky upozornit na to, co poezii činí poezií? Na verše, rýmy, sloky, rytmus... ..	91
Obecně se tvrdí, že interpretovat poezii ve škole je obtížné. Jak si mají žáci uvědomit význam rýmu, rytmu a veršového uspořádání, když čtou právě Kytici?	92
Bylo by možné postupovat ještě jinak než opakovaným hlasitým čtením básně?	93
Nadčasovost Erbenova díla	94
Jakým způsobem lze ve škole přistupovat k básnickým textům Kytice z hlediska (dosud nezmíněných) významů, které tvoří jedinečný svět Erbenova baladického díla? Na myslí mám děj, postavy, prostor a čas... ..	94
Jak je to s postavami a dějem v textech Erbenovy Kytice? Jde také o něco záhadného, tajemného, neznámého? Lze na to nějak upozornit žáky ve škole?	95

Pro chápání významů tohoto literárního díla není tedy zapotřebí detailnějšího pátrání po charakteristikách, jež by umožnily postavy a děj v jednotlivých textech přímo pojmenovat, zpřesnit v čase a prostoru. Rozumím tomu správně?	96
Zní to jako obecné doporučení pro práci s básnickým textem ve škole. Jak tedy završit interpretaci Erbenovy poezie?	98
Rozhodující úlohu pro interpretaci a (jiné) čtení básní má tedy tvořivá dramatika?	98
Výčet těchto činností si vykládáme jako významné rozšíření obsahu slova „interpretace“, na který jsme upozornili v úvodu tohoto rozhovoru. Výkladem či interpretací poezie leckdo rozumí jen dialog, v němž učitel klade otázky a žák odpovídá. Interpretovat ale znamená i tvořit a dotvářet?	99
K tomu snad doplním jen jednu otázku. Jak o Erbenově poezii (a nejen o ní) uvažovat ve škole?	100
DIDAKTIKA PŘEDMĚTŮ O PŘÍRODĚ A ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVY	101
Environmentální výchova je v Rámcovém vzdělávacím programu jako jedno z průřezových témat. Toto pojetí mi stále není úplně jasné, mohl byste mi přiblížit jeho filozofii?	101
Naznačil jste, že struktura environmentální výchovy je v doporučených očekávaných výstupech odlišná od pojetí v RVP. Mohl byste ji přiblížit?	102
Jakým způsobem tedy environmentální výchovu pojmout, aby nebyla její realizace pouze formální?	105
Při studiu materiálů o environmentální výchově často narážím na označení „program“ pro environmentální aktivity a nevím přesně, co si pod tím představit.	107
Na škole mi bylo nabídnuto místo koordinátora EVVO s tím, že bych měl absolvovat specializační studium. Mohl byste mi ho přiblížit?	109
Můžete mi stručně vysvětlit, jaký je rozdíl mezi ekologickou a environmentální výchovou a výchovou k udržitelnému rozvoji? Slovo environmentální mi zní cize a rád bych používal spíše označení ekologická výchova.	110
Často se také hovoří o environmentální gramotnosti. Co si mám pod tímto pojmem představit?	111
V posledních letech mi chodí pozvánky na nejrůznější kurzy věnující se bádání v předmětech o přírodě. Co přesně si pod tím mám představit? Jak vlastně takové bádání s žáky realizovat?	112
Stále častěji narážím na takzvané venkovní učení. Učit venku mě láká, ale nedokážu si tak představit jiné předměty než přírodovědné.	114

Zvažujeme proměnu stávající školní zahrady na pestřejší areál, který bude mít různé využití. Existují v tomto směru nějaká doporučení, jak správně postupovat, aby byl výsledek z hlediska předmětů o přírodě co nejpřínosnější? 116

Na internetu lze nalézt velké množství zdrojů o environmentální výchově a přírodopisu. Někdy mám ale pocit, že jejich kvalita hodně kolísá. Mohl byste doporučit nějaké prověřené zdroje nebo publikace? 120

DIDAKTIKA TECHNICKÝCH PŘEDMĚTŮ..... 125

Setkal jsem se s termínem technická gramotnost. Co si pod tím představit? 125

Jednou z kompetencí, které máme rozvíjet, je technická tvořivost. Jak k tomuto tématu přistupovat? 127

V čem je překonaný přístup, kdy žákům rozdám nářadí, materiál, plánky, postupy výroby a nechám je pracovat podle didaktické řady? 128

Jaké jsou nové materiály a technologie využitelné v technických činnostech? 129

Co učit v tematickém celku konstrukční činnosti na prvním stupni? 130

Jak ještě zlepšit práci se stavebnicí Lego? 133

Jak v technických předmětech provést exkurzi? 135

Existuje nějaký univerzální námět, který by pokrýval jak všechny druhy metod a forem výuky, tak i všechny technologie a materiály? 137

Jak má vypadat projektová výuka v technických předmětech. Můžete uvést konkrétní příklad? 142

POUŽITÉ ZDROJE..... 149